

35. Perjantaina 9 päivänä kesäkuuta 1995

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain 15 §:n muuttamisesta 798

Hallituksen esitys 31/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 1/1995 vp

2) Hallituksen esitys laeiksi Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen voimaansaattamislain ja ETAn sekakomitean päätöksen n:o 7/94 voimaansaattamislain eräiden säännösten kumoamisesta 799

Hallituksen esitys 15/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 8/1995 vp

3) Hallituksen esitys laiksi rakennuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys 14/1995 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 2/1995 vp

Lähetekeskustelu

4) Lakialoite laiksi palkansaajien määräikäisestä sukupolvenvaihdoseläkkeestä 800

Lakialoite 15/1995 vp (Peltomo ym.)

5) Lakialoite laiksi valtiopäiväjärjestyksen 9 §:n muuttamisesta 807

Lakialoite 16/1995 vp (Penttilä ym.)

Mietintöjen pöydällepano

6) Hallituksen esitys laiksi ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 20/1995 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 2/1995 vp

7) Hallituksen esitys laiksi lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 28/1995 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 1/1995 vp

8) Hallituksen esitys Pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 29/1995 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 2/1995 vp

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Louekoski.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Anttila S.-L. sekä edustajat Aho, Alaranta, Filatov, Heinonen, Kaari-lahti, Kanerva, Karjula, Karpio, Kautto, Kokkonen, Koskinen M., Kurola, Kääriäinen, Lam-

minen, Lindén, Linnainmaa, Lipponen, Markkula M., Niinistö, Nurmi, Paasio, Peltomo, Perho-Santala, Pietikäinen S., Piha, Pykäläinen, Rinne, Roos, Saari, Sasi, Savela, Seppänen, Taina, Tiilikainen, Viinanen ja Viljamaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Kautto, Lipponen ja Sasi sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Heinonen, Karjula, Kokkonen, M. Koskinen, M. Markkula, Niinistö, Paasio, Peltomo, Perho-Santala, S. Pietikäinen, Piha, Saari, Savela ja Viljamaa.

U-asiat

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että 7.6.1995 päivätyllä valtioneuvoston kirjelmällä ovat puhemiehelle saapuneet valtiopäiväjärjestyksen 54 b §:ssä tarkoitetut asiat n:ot U 5 ja U 6.

Ilmoitetaan edelleen, että puhemies on tänään toimittanut mainitut asiat eli

ehdotuksen Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston direktiiviksi sijoittajien korvausrahoista (U 5) ja

ehdotuksen yhteistä arvonlisäverojärjestelmää koskevan direktiivin 77/388/ETY muuttamisesta (U 6)

käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asian n:o U 5 osalta talousvaliokunnan ja asian n:o U 6 osalta valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

Mainitut asiat ovat tänään nähtävinä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

Kirjalliset kysymykset

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 36 ja 38. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tuomioja: Herra puhemies! Suuren valiokunnan jäsenille ilmoitetaan, että valiokunta kokoontuu tänään kello 14.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 31/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 1/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. M. Pohjola: Arvoisa puhemies! Jo 18 vuotta sitten eduskunnan oikeusasiamies kiinnitti kirjeessään valtioneuvostolle huomiota niihin väärinkäsityksiin ja oikeudenmenetyksiin, joita käsiteltävänä olevan rikosvahinkolain säännökset olivat aiheuttaneet kansalaisille. Ihmiset eivät ole tienneet, että heidän joutuessaan rikoksen uhriksi heillä on oikeus saada korvaus valtion varoista rikosentekijän aiheuttamasta henkilövahingosta, myös poikkeustapauksessa esineen vahingosta. Korvauksen saaminen ei edellytä, että korvaus olisi yritetty periä rikosentekijältä. Niin ikään tämä korvaus suoritetaan, vaikka rikosentekijää ei olisi saatu kiinni.

Oikeudenmenetyksiä on tapahtunut myös sen johdosta, että ihmiset ovat luulleet, ettei korvausta voida hakea valtiolta, ennen kuin tuomioistuin on ratkaissut korvausasian. Asianajat ovat usein joutuneet toteamaan, että nykyisin voimassa oleva kahden vuoden määräaika on saattanut kuluu umpeen jo ennen kuin esimerkiksi väkivaltarikoksen asianomistaja on käänntynyt asianajajan puoleen.

Kun tässä lakiehdotuksessa nyt ehdotetaan korvaushakemuksen jättämiselle asetettua määräaika pidennettäväksi kymmeneen vuoteen, joka on myös yleinen vahingonkorvausvaatimuksen vanhentumisaika, on kysymyksessä kan-

salaisten kannalta merkittävä oikeusturvan kehennus. Erityisestä syystä Valtiokonttorin on otettava tutkittavakseen myöhemminkin tehty hakemus. Tällainen erityinen syy voi olla esimerkiksi insestitapaus taikka samassa taloudessa tekijän kanssa asuneeseen alaikäiseen kohdistunut rikos.

Arvoisa puhemies! Kiinnitän erityistä huomiota lakivaliokunnan mietinnössään ottamaan kannanottoon, jossa lakivaliokunta pitää välttämättömänä, että tiedottamis- ja neuvottelutoimintaa tästä laista tehostetaan muun muassa kiinnittämällä toistuvien tietoisuuden kaikkien kysymyksen tulevien viranomaisryhmien huomiota neuvonnan ja opastuksen tärkeyteen.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. M. Pohjola kiinnitti huomiota lakivaliokunnassa keskusteltuun asiaan informaation saamisesta ihmisille siitä, että he voivat hänen mainitseminsa perustein hakea tämän lain perusteella korvausta nimenomaan ja erityisesti henkilövahinkoihin kohdistuvissa tapauksissa. Tässä lakivaliokunnan mietinnössä puhutaan oikeusviranomaisista: poliisista, syyttäjäviranomaisista ja monista muista tahoista, joiden kautta tätä informaatiota pitäisi levittää.

Eilen puheenvuorossani kuitenkin jo totesin, että informaation levittäminen tuomioistuimen kautta ei ole perusteltua. Tai se voi olla perusteltua, mutta harva tapaus, tai ainakin vain osa tapauksista tulee tuomioistuihin, ja osassa tapauksista asianomistaja ei ole läsnä lainkaan, jolloin hänelle ei tuomioistuimen kautta informaatiota anneta. Mutta kaikki tapaukset kulkevat poliisin kautta esitutkinnassa. Ja vuorenvaramasti kaikki ihmiset saavat tiedon, jos poliisi velvoitetaan esitutkinnassa ja nimenomaan ruksimenetelmää käyttäen esitutkintapöytäkirjassa merkittynä ilmoittamaan ihmisille siitä, minkälaiset heidän oikeutensa ovat hakea korvausta valtion varoista. Esitutkintaviranomaisen luona käyvät kaikki. Sinne on annettava pakottava määräys siitä, että poliisi antaa tämän tiedon jokaiselle. Se ei paljon poliisin työtä lisää, mutta tällä tavalla informaatiovelvollisuus vetää kaikki ihmiset tämän tiedon piiriin, jotka tietoa tarvitsevat.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 15 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laeiksi Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen voimaansaattamislain ja ETAn sekakomitean päätöksen n:o 7/94 voimaansaattamislain eräiden säännösten kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 15/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 8/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 16 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi rakennuslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 14/1995 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 2/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 10 a §, 17 ja 17 a § ja 2 a luvun otsikko sekä 143 b §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Lakialoite laiksi palkansaaajien määräaikaisesta sukupolvenvaihdoseläkkeestä

Lähetekeskustelu

Lakialoite 15/1995 vp (Peltomo ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaalija terveysvaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kun ed. Tennilän eilisen pöydällepanoesityksen johdosta sain tavallaan paalupaikan, niin kunnioitan sitä täältä puhujakorokkeelta. Ed. Peltomon ym. 72:n kansanedustajan lakialoitteessa käsitellään palkkatyöntekijöiden sukupolvenvaihdoseläkettä, ei siis sukupuolenvaihdoseläkettä, niin kuin täällä eilen erehdyttiin sanomaan, mutta se nyt ei kovin suuri virhe ole.

Lakiehdotuksen tarkoituksena on se, että mahdollistettaisiin 55-vuotiaalle työntekijälle niin halutessaan tietyin edellytyksin ja kertyneellä eläketulolla mahdollisuus päästä eläkkeelle, sillä edellytyksellä, että työpaikka menisi alle 30-vuotiaalle työttömälle nuorelle. Tämä laki pohjautuu tietyllä tavalla maatalousyrittäjien vastaavaan, voimassa olevaan lainsäädäntöön. Se on eduskunnassa tuotu esille varsin monta kertaa muun muassa viime eduskunnan aikana. Muis- taakseni siitä oli lakialoite, jossa taisin minäkin olla mukana, ja varmasti olinkin, jos sitä oli tarjottu, koska lämpimästi kannatan tätä menettelyä. Tämä on sen tyyppistä politiikkaa, jolla nimenomaan nuoria työttömiä voidaan saada työn ääreen, ja taas sellaisia ikääntyneitä, usein sairaitakin ihmisiä, jotka haluaisivat päästä eläkkeelle, voitaisiin siirtää eläkevuosille. Totta kai tässä asiassa on omat vaikeutensa, mutta peruslähtökohdat ovat tietysti nämä.

Tästä syystä minua hiukan ihmetyttääkin se, että vaikka asiasta on puhuttu eduskunnassa vuosikausia, niin sen paremmin Ahon hallitus aikoinaan kuin nyt Lipposen hallitukseen ei kiinnitä asiaan sen enempää huomiota edes sillä tavalla, että tehtäisiin tarkat laskelmat, mitä tämä tulee yhteiskunnalle maksamaan. Totta kai se maksaa, jos ihmisiä siirretään eläkkeelle aikaisemmin kuin normaalisti, nimenomaan eläkekustannuspuolella. Mutta toisaalta tietysti työttömyyskorvauksissa säästetään niiden nuorten osalta, jotka pääsevät työelämään, puhumattaan yhteiskunnallisista vaikutuksista muuten.

Olisi toivottavaa, että asiasta tehtäisiin jonkinlainen perusteellisempi selvitys ja annettaisiin myös kansanedustajille tiedoksi, jotta he tulevat tietämään, mikä tässä asiassa oikein kiikastaa, kun se ei tahdo mennä eteenpäin, vaikka siitä on tehty monikymmenpäisesti allekirjoitettuja aloitteita niin kuin nytkin. Taisi olla yli satakin viime eduskunnan aikana, (Min. Andersson: Yli sata!) ja siinä muistelen kyllä olleeni itsekkin mukana. — Nyt kun ministeri Andersson on siellä hallituksessa, niin toivottavasti hän ajaa asiaa niin, että tätä asiaa vähän selvitellään, että me kansanedustajatkin tiedämme, mistä on kiinni, ettei tällaista erinomaisen hyvää asiaa pystytä viemään eteenpäin. — Tällä tavalla voidaan siirtyä ehkä tukiaisten yhteiskunnasta työn yhteiskuntaan, mitä tämä Lipposen hallitus on kovasti korostanut. Tuskinpa niin selvittää, että hankitaan rahaa tilapäiseen työllistämiseen leikkamalla opintotukia, lapsilisiä, tiemäärärahoja, pinta-alalisiä. Tämä on suoraa ja selkeätä toimintaa, jolla pystyttäisiin vaikuttamaan.

Tämä ed. Peltomon ym. lakialoite on hiukan hämmentävä. Sikäli kuin luin sitä pariin kertaan, siitä saa sellaisen kuvan kuin tämä auttaisi myös 55—59-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien asemaa. Eihän se siihen vaikuta, vaan nimenomaan alle 30-vuotiaiden asemaan, koska niiden 55-vuotiaiden, jotka jäävät eläkkeelle, täytyy olla työelämässä eikä työttömyyskortistossa. Eihän työttömyyskortistossa olevalla ole vapautuvaa työpaikkaa. Jollakin tavalla hämmentävän ja väärän kuvan tästä saa tältä osin, mutta saattaa olla, että se johtuu käsityskyvystäni.

Toinen asia, johon haluan kiinnittää huomiota, on rangaistussäännös. Siinä asetetaan sakko uhka sellaiselle työnantajalle, joka laskettuaan eläkkeelle tällaisen 55-vuotiaan ei annakaan työtä alle 30-vuotiaalle; tulee sakkorangaistus. Jos pelkästään nojataan sakkorangaistukseen, on ilmiselvää, että työnantajat tulevat käyttämään tätä väärin. Toisin sanoen henkilö, josta halutaan päästä eroon työelämässä, saatetaan kyllä eläkkeelle, mutta työpaikkaan ei oteta ketään tilalle. Tähän pitäisi kiinnittää huomiota, jos tätä asiaa joskus täällä ryhdytään käsittelemään.

Tuskinpa tätä kylläkään käsitellään, koska tähän on etsitty vain nuo 72 kansanedustajaa. Nimiä olisi ollut saatavissa enemmänkin. Tulee hiukan mieleen, kun tässä ed. Kalevi Lammista lukuun ottamatta on sateenkaarihallituksen edustajia valtaosin, että tämä on tällaista populismia, jolla yritetään harjoittaa sosiaalista hy-

väntekeväisyyttä. Toisin sanoen ei ole tarkoitukseen, että tämä laki tulee koskaan käsitteilyyn, vaan se on tehty populistisessa tarkoituksessa. Näin minä hiukan arvelen.

Mutta itse asia, niin kuin sanoin, herra puhemies, on harkitsemisen arvoinen: vanhat ihmiset eläkkeelle, jotka sitä haluavat; nuoret töihin. Se on yhteiskunnallinen, sosiaalinen tarve ja myös koristaa näitä työttömyystilastoja.

Kun äsken puhuin 55—59-vuotiaista, joihin tämä laki ei vaikuta, niin sille puolellekin pitäisi kiinnittää huomiota, koska sellaisilla 55—59-vuotiailla, jotka ovat työttömyyskortistossa, ei ole enää työkykyä eikä työhalua. Siinä mielessä heidät pitäisi tavalla tai toisella karsia pois työttömyyskortistoista jonnekin muualle. (Ed. Kuopan välihuuto) — Totta kai rikkaan elämän piiriin, mutta he ovat väärässä paikassa, ed. Kuoppa. En tiedä, mitä siellä puhutte välissä, mutta uskon, että olette varmasti samaa mieltä kanssani.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi varsin seikkaperäisesti perusteli tuota lakiesitystä tai toi esiin näitä näkemyksiä, mitä tässä on. Hän kyseli kuitenkin, miksi tätä lakia ei sitten toteuteta. On todella tosiasia se, että Ahon hallituksen aikana oli vastaava lakialoite täällä eduskunnassa. Se oli ensin ed. Stenius-Kaukosen nimellä. Kun yritimme sitä asiaa määrätietoisesti todella viedä eteenpäin, vaihdettiin ensimmäiseksi allekirjoittajaksi keskustan ed. Markku Vuorensola. Tulos oli silti yhtä huono.

Nyt on jälleen Lipposen hallitukselle lakialoite tehty samasta asiasta. Rohkenisin kuitenkin nyt toivoa sitä, että kun tämä hallitus sanoo olevansa työn ja yhteisvastuun hallitus, se kokisi tämän yhdeksi suureksi yhteisvastuun asiaksi, niin että työelämässä olevat iäkkäät, 35—40 vuotta työhistoriaa omaavat henkilöt päästettäisiin vapaaehtoisesti eläkkeelle.

Ei minulle ainakaan kelpaa perusteluksi se, että eläkemenot kasvavat. Tästä yhteiskunnasta löytyy varmasti tietoa ja taitoa ja ymmärrystä aikaansaada sellainen maksatusjärjestelmä, jossa arvioidaan yhteiskuntaan kokonaistaloudellisesti vaikuttavat tekijät. Tämän eläkemuodon rahoitusjärjestelmä aivan varmasti löytyy, jos halutaan. Kannattaa todella huomioida se, että silloin kun kolmekymppisiä ihmisiä pääsisi esimerkiksi työelämään, se palvelisi myös työnantajan etuja, koska palkkakustannukset esimerkiksi näiden nuorten ihmisten kohdalla jo työehtoso-

pimusten määräyksistä johtuen ovat huomattavasti alhaisemmat.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoron osalta pari huomiota. Ensinnäkin taloudellisen puolen selvittely on tietysti tärkeätä, mutta se ei tule johtamaan sinänsä mihinkään ratkaisuun. Taloudellinen puolihan tunnetaan. Eläkemenot kasvaisivat, mutta työttömyysturvakulut puolestaan pienenisivät. Varhaiseläke ja työttömyyspäiväraha ansiosidonnaisella puolella ovat suurin piirtein saman verran: noin 4 500 markkaa. Se, mikä eläkemenoissa tulisi lisää, säästyisi työttömyysturvakulujen puolella.

Tämä on ihan puhtaasti poliittinen ratkaisu, joka tässä nyt tehdään tai ollaan tekemättä. Muusta ei ole kysymys: Eli halutaanko työllistää näitä nuoria, jotka nyt ovat suurissa vaikeuksissa päästä työuran alkuun.

Toinen lähtökohta, joka tähän liittyy, on se, miten työttömyyttä yleensä torjutaan. Lipposen hallitus luottaa talouskasvuun, ja luulen, että tässä tulee suuri erehdys myös tälle hallitukselle. Juuri tässä lähtökohdassa tämä homma klikkaa. Olisi pitänyt lähteä myös rakenteellisiin toimiin, joilla työaikaa lyhennetään. Minä pidän, niin kuin tässä lakialoitteessakin todetaan, parhaana ratkaisuna lyhentää työaikaa elämänkaaren puitteissa. Kaikki muut mallit ovat erittäin vaikeita, hankalia ja monessa mielessä jopa mahdottomiaakin, kun tietää monien palkansaajien vaikean taloudellisen tilanteen. Mutta elämänkaaren puitteissa työajan lyhentäminen on selkeä ja toteutettavissa oleva ratkaisu silloin, kun se on vapaaehtoinen vielä, niin kuin tässä ehdotetaan.

Kolmanneksi vielä toteaisin, että ed. Aittoniemi totesi, että tässä on 74 allekirjoittajaa. Jos oppositiolta ei ole kysytty tähän nimiä, pidän sitä kyllä todella kummallisena ratkaisuna. Työttömyyden torjuminen tässä maassa ei ole tämän tai tuon ryhmän asia, ei tämän eikä tuon ryhmittymänkään asia. Se on Suomen koko eduskunnan ja koko kansankin yhteinen asia. Jos joku on ollut niin typerä, ettei ole nimiä kaikilta halukailta pyytänyt, korjatkoon virheensä.

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuorosta ehkä saattoi kuvastua viime eduskunnan osalta se, että yleensäkin aloitteita ei käsitellä eikä ainakaan tätä aloitetta. Tässäkin totuus on hieinan toisenlainen. Nimenomaan tätä aloitetta eduskunnan sosiaali- ja terveysvalokunta käsit-

teli kaikkien muiden asioiden ohella. Asiantuntijakerros osoitti sen, että se ei ollut kypsä ratkaisutavaksi, jos asiantuntijoille annetaan tässä sanaan sijaa. Työnantajapuoli suhtautui tähän suhteellisen kielteisesti. Tässäkin tullaan viime kädessä siihen, kuka tämän maksaa. Jos se on työeläkepuolella, maksajina ovat tietysti yksityiset työeläkelaitokset eli se on työnantajien potista pois. Jos valtio tämän maksaa, silloin työnantajilla tuskin tähän on huomauttamista.

Kuitenkin tässä on esillä juuri se asia, joka on yksi hankalimpia tällä hetkellä, koska käytännön tilanne on se, että näille ihmisille ei ole töitä tarjolla, vaikka kuinka hakisi. Miten tämä asia ratkaistaan? Jollain tavoin se on ratkaistava. Tämä on yksi malli, mutta muitakin vaihtoehtoja toki on. Se ei poista sitä käytännön tilannetta, että tämän hallituksen aikana tämä asia on tavalla tai toisella ratkaistava.

Maataloudessahan tämä on ratkaistu. Silloin kun maatalouden puolelle nämä lait tulivat, myös palkansaajapuolella vähän kyseltiin perään, että palkansaajapuolellekin pitäisi tulla tällainen järjestelmä. Sieltähän tämä idea osittain on otettu. Toivon nyt, että yhdessä kolmikantaperiaatteella asiaan päästäisiin käsiksi. Viime hallituksen aikana se ei lähtenyt eteenpäin, mutta katsotaan, mitä tämä hallitus saa aikaiseksi.

Ed. T i u s a n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Aloite on tehty varmasti vakavasti ja kaikki 72 allekirjoittajaa — uskon — lähtevät siitä, että kysymyksessä on todella Suomen etu ja yhteiskunnan edistäminen. Tuossa viitattiin siihen, että maasa on tietty perustyöttömyys ja sitä ei pystytä ilman aktiivisia toimenpiteitä ratkaisemaan eikä hoitamaan.

Toinen asia on se, mihin ed. Aittoniemi viittasi, työttömien määrä. Tutkimusten perusteella on todettu, että tällä hetkellä pitkäaikaistyöttömistä noin 40 000 on sellaisia, jotka eivät pysty terveydellisistä syistä yleensä ottamaan vastaan työtä, eli heidän paikkansa on aivan väärä, jos he ovat työttömyyskortistossa. Myös tällaiset asiat pitää pystyä ratkaisemaan tämän lisäksi, mitä tämä vakava aloite tarkoittaa.

Ed. T. P o h j o l a : Herra puhemies! Ed. Peltomon ja meidän muiden yli 70 allekirjoittama lakialoite työn jakamisesta palkansaajien määräämällä sukupolvenvaihdoseläkkeellä on hyvä ja kannatettava asia.

Ed. Aittoniemelle semmoisia terveisiä, että keskustalla on mahdollisuus valiokuntatyöskente-

telyssä olla esityksen takana, jolloin tämä tärkeä asia saadaan eteenpäin.

Lakialoittehan lähtee siitä, että yli 55-vuotiaat voivat hakeutua määräämällä sukupolvenvaihdoseläkkeelle. Eläkkeen saamisen ehto — alle 30-vuotiaiden työttömyyttä alentava työllistämisehto — on erityisen tärkeä. Mielestäni yhteiskunnan kannalta on erityisen tärkeää työllistää nuoria. Hallitusohjelmakin lähtee siitä, että työnteon tulee olla aina kannattavampaa kuin tulonsiirroilla eläminen.

Selvitin Oulussa erään nuoren tilanteen esimerkinomaisesti; siis paljonko hän saa erinäköisiä tukia, kun asuu omassa asunnossa. Peruspäiväraha, asumistuki ja toimeentulotuki yhteenlaskettuina hän sai yhteiskunnalta 4 000 markkaa kuukaudessa. Kysyn, eikö olisi paljon viisaampaa käyttää tämä 4 000 markkaa työllistämiseen ja antaa työtä tälle nuorelle. Tämä lakialoite antaisi usealle edellä esittämäni kaltaiselle nuorelle mahdollisuuden työllistyä.

Toinen meidän suuri ongelmamme ovat iäkkäät, yli 50-vuotiaat pitkäaikaistyöttömät ja heidän työllistymisensä. Tiedämme, että yksityiseltä sektorilta työtä heille ei löydy. Kunnat ovat koettaneet katkaista pitkäaikaistyöttömien työttömyysjaksot tukityöllä, mutta tämä työllistyminen on vaikeutunut. Ongelmana iäkkään pitkäaikaistyöttömän ottamisessa kunnan tukityöhön on se, että mikäli tämä työsuhde on työttömän viimeinen, kunnat joutuvat maksamaan suuria eläkevastuita. Saamieni tietojen mukaan esimerkiksi Oulun läänissä useat pienet kunnat eivät enää työllistä yli 50-vuotiaita pitkäaikaistyöttömiä. Tähän asiaan meidän yhdessä pitäisi löytää ratkaisu, koska kyllä tasa-arvon kannalta on tärkeää, että myös iäkkäät pitkäaikaistyöttömät saavat työtä.

Vilpittömästi toivon, että me lunastamme ne lupaukset ja ryhdymme konkreettisiin toimiin työllisyyden parantamiseksi. Tämä lakialoite ja sen läpivieminen on yksi konkreettinen teko.

Ed. P r u s t i : Arvoisa puhemies! Ed. Tennilä esitti tämän lakialoitteen eilen pöydälle, kiitos siitä ed. Tennilälle, uudelleenkäsitellyä ja keskustelua varten. Kuten on osoittanut sekä eilinen että myöskin tänäpäiväinen keskustelu, niin sen lisäksi, että tässä on runsaasti allekirjoittajia, on moni kokenut, että olisi tämän ollut valmis allekirjoittamaan, mutta ei ole aloitetta nähnyt. Voin vakuuttaa, että aloitteen tekijä ed. Peltomo on kierrättänyt paperiaan. Jos ei ole kiinnostanut pistää nimeään siihen, voi tietysti syyttää itseään,

mutta voin todeta, että muun muassa ed. Hannu Takkula on keskustasta allekirjoittanut tämän aloitteen ja kristillisiäkin siitä löytyy, niin että on tässä toki muitakin kuin vain hallituspuolueiden edustajia.

On ilahduttavaa, että asia nyt on saanut näin laajan tuen. Yhdyn niihin näkemyksiin, että tätä asiaa pitäisi myös valmistella niin, että tässä saataisiin tuloksia. Tämä on yksi niitä mahdollisuuksia, millä tämä eduskunta voi auttaa nuoria työttömiä työnsaannissa. Erityisesti, niin kuin täällä tuli esille, tämä auttaa alle 30-vuotiaita nuoria.

Työssä on tällä hetkellä erittäin paljon iäkkäitä ihmisiä, jotka haluaisivat antaa tilaa nuoremille. Nykyinen kiristynyt työtahti, rajut henkilöstmäärien supistukset ja ylitöiden teettäminen ovat johtaneet sekä sairauspoissaolojen lisääntymiseen että myös monen loppuunpalamiseen ja halukkuuteen ennenaikaiselle eläkkeelle.

Lain hyväksyminen määräaikaisena auttaisi nopeasti juuri nuorison työllistymistä. En malta olla tässä yhteydessä muistuttamatta myös siitä, mikä täällä jo tuli aikaisemmin esille, että on erittäin suuri ongelma työttömien ihmisten joukossa se, että jopa alle 50-vuotiaat työttömät ja erityisesti naiset eivät enää saa työtä tässä maassa. Minä itse olen kokenut sen, että kun soittaa auki olevaan työpaikkaan, ainoa kysymys on, milloin olet syntynyt. Jos olet syntynyt tosiaan 40-luvulla, katsotaan, että olet liian vanha. Näyttää siltä, että työnantaja kiinnostaa ainoastaan ikä, ei se, onko henkilöllä ammattitaitoa, koulutusta, osaamista. Se on aika ihmeellistä. Onko meillä todella varaa hukata niitten ihmisten kokemus ja koulutus, jotka ovat iäkkäämpiä, yli 40-vuotiaita tai yli 50-vuotiaita, joiden tuntuu olevan täysin mahdotonta saada työtä? Minä tiedän monia, jotka ovat menettäneet todella uskonsa ja toivoisivat sitä mahdollisuutta, että voisivat siirtyä varhaiseläkkeelle pois työvoimatoimistojen kortistoista.

Eilen puheenvuorossaan ed. Tennilä korosti sitä, että nopeasti tarvitaan näitä työllistämistoimenpiteitä, ja me tiedämme kaikki, että parttien välillä nyt neuvotteluja käydään, kolmikantaneuvottelut ovat käynnissä ja toivottavasti jatkuvat tiiviisti myös kesän aikana. Työasiainvaliokunnassa on saatu tietoa siitä, missä vaiheessa neuvottelut ovat ja minkälaisella aikataululla näitä valmisteluja tehdään. Siellä ovat esillä monet työn jakamiseen ja työolainsäädännön uudistamiseen liittyvät asiat, ja toivon todella, että me voisimme omalta osaltamme tukea sitä, että nuo

neuvottelut johtaisivat todella sellaiseen lopputulokseen, että ne vaikuttaisivat myös työllisyyden tuntuvaan paranemiseen.

Itse toivoisin myös, että myös näissä kolmikantaneuvotteluissa pidettäisiin yhteyttä työttömien järjestöihin ja kuultaisiin, mitä työttömillä itsellään on sanottavaa. Tämä on kyllä näytön paikka sekä ammattiyhdistysliikkeelle että työnantajajärjestöille siinä, miten ne ottavat neuvotteluissa huomioon työttömien aseman ja onko mahdollista, että tällä kertaa painotettaisiin sitä, että työllisyys on se lähtökohta, millä neuvotteluja käydään.

Lopuksi totean ed. Aittoniemen esille ottaman näkemyksen siitä, että valmistelussa tehtäisiin perusteellisempi selvitys, jotta laaja kannatus aloitteen läpimenoille saataisiin. Varmaan valiokunnissakin voidaan miettiä, että siihen kaikki näkemykset tulevat mukaan.

Ed. A. O j a l a : Arvoisa puhemies! Olen todella erittäin iloinen siitä, että ed. Peltomo teki tämän lakialoitteen, vaikkakin sama asia oli edellisessä eduskunnassa jo käsitellyssä, ja kuten sosiaali- ja terveystoimikunnan puheenjohtajalta kuulumme, se ei edellisessä eduskunnassa edennyt. Toivon, että hänen pessimistisestä puheenvuorostaan huolimatta lakialoite nyt saisi myönteisen käsittelyn ja todella etenisi hyvin nopeasti, sillä se on yksi erittäin hyvä konsti siinä, että saisimme pitkäaikaistyöttömyyttä vähennettyä.

Ed. Aittoniemelle toteaisin sen verran, että ilmeisesti hän oli lukenut jälleen kerran vähän huonosti nämä perustelut. Perusteluissa nimitäin todetaan, että ”pitkäaikaistyöttömyyden torjumisessa tehokkuus merkitsee toimenpiteiden kohdentamista 55-vuotiaisiin ja tätä vanhempiin työntekijöihin eli ryhmään, jossa pitkäaikaistyöttömäksi joutumisen todennäköisyys on suurimmillaan.” Olen ihan samaa mieltä — ja sitä varten olen lakialoitteen allekirjoittanut — että nimenomaan yli 55-vuotiaiden ryhmään meidän pitää kohdistaa mahdollisuuksia eläkkeellepääsemiseen, sillä hyvin monella yli 60-vuotiaalla on erittäin pitkä työhistoria takanaan. He ovat aloittaneet työnsä kovin varhain, ja työ on ehtinyt jo aiheuttaa monenlaista niin fyysistä kuin psyykkistäkin kulumaa. Näin ollen varsinkin nykyisen kiireisen työtahdin aikana, kuten ed. Prusti erittäin hyvin toi esille, on välttämätöntä antaa heille mahdollisuus päästä eläkkeelle.

Laki on tarkoitettu määräaikaiseksi. Näin olen 55 vuotta ei olisi mikään pysyvä eläkkeelle-

pääsyikä, vaan nimenomaan auttaisi juuri tässä vaikeassa työttömyystilanteessa, missä nyt ollaan, ja saataisiin nuoret työelämään kiinni ja pois kaduilta kulkemasta. On erittäin välttämättömyyttä saada tämä asia myönteisesti eteenpäin.

Ed. E l o : Herra puhemies! Kuten me kaikki täällä viime vaaleissa valitut kansanedustajat tiedämme, työllisyys oli viime vaalien keskeisin kysymys, ja siihen perustuu myöskin ed. Peltomon tekemä aloite. Erilaisissa vaalituloksissa kun kävimme, niin esille tuli hyvin usein erityisesti teollisuuspaikkakunnilla toive, että henkilö, joka on 55-vuotias ja usein ollut jo 35—40 vuotta jo työelämässä, olisi oikeutettu eläkkeeseen, jos hänen tilalleen palkataan nuori työntekijä. Minusta tämän aloitteen perustelu on varsin oikeutettu. Kyllä henkilö, joka on 55-vuotias ja usein teollisuuslaitoksessa jo 40 vuotta jopa samalla työnantajalla toiminut, on oikeutettu eläkkeeseen. Erittymisen tärkeätä on, kuten esimerkiksi ed. Aittoniemi täällä totesi, se, että myöskin varmistetaan nuoren ottaminen työhön eläkkeelle siirtyvän tilalle.

Aikaisemminhan, 1980-luvulla, käytettiin työttömyyseläkejärjestelmää niin, että 55-vuotias saattoi tilapäisesti silloin päästä työttömyyseläkkeelle. Mutta lain mukaan ei ollut työnantajalla pakkoa palkata nuorta tai muutakaan työntekijää eläkkeelle siirtyneen tilalle. Onkin aivan selvää, että aikaisemmin, 80-luvulla, työttömyyseläkettä käytettiin eräänä keinona rationalisoida pois väkeä teollisuuslaitoksista, ja se sinänsä tietysti ei ollut oikein, vaikkakin ehkä yritysten näkökulmasta monta kertaa sen saattoi ymmärtää.

Me kaikki tiedämme, että nykyisen hallituksen nimenä on yhteisvastuun ja työllisyyden hallitus, ja me jokainen kansanedustaja varmasti odotamme, että hallitus pystyy tähän tärkeimpään tavoitteeseensa eli työttömyyden nopeaan alentamiseen. Hallitus on asettanut tavoitteeseen alentaa työttömyyttä puoleen tämän vaalikauden aikana. Se tarkoittaa sitä, että noin 5 000 ihmisellä joka kuukausi pitäisi vähentyä työttömyyden eli vuositasolla 60 000:lla ja vaalikaudessa 240 000:lla. Se on varsin kunnianhimoinen tavoite, mutta uskon, että Paavo Lipposen johtama hallitus tähän pystyy. Me olemme kaikki havainneet, että hallitus on alkanut ripeästi työn, mutta nyt me kansanedustajat varmasti myöskin alamme odottaa esityksiä siitä, miten näiden erityisryhmien työllisyyttä aiotaan parantaa. Otan kaksi ryhmää esille. Toinen ovat pitkäaikaistyöttömät ja toinen ovat nuoret.

Pitkäaikaistyöttömyyteen tämä sinänsä, niin kuin ed. Aittoniemi aivan oikein täällä totesi, ei tuo ratkaisua. Mutta nuorille ed. Peltomon aloite on erinomainen. Olen aivan vakuuttunut siitä, että jos nuori saa työtä ja hänet palkataan eläkkeelle siirtyvän tilalle, se on yhteiskunnan kannalta pitkällä tähtäimellä halvempaa kuin se, että me pidämme nuorta työttömänä.

Jos ajatellaan erityisen vaikeata ryhmää, niin se on nuoret pitkäaikaistyöttömät. Heitä saattaa olla jopa kymmeniätuhansia tällä hetkellä yhteiskunnassamme, ja se merkitsee varsin monen kohdalta lopullista syrjäytymistä ja suuria kustannuksia yhteiskunnalle pitkällä tähtäimellä. Eli minun mielestäni nyt kun laskelmia tehdään, pitää laskea nimenomaan vähän pitemmän ajan tähtäimellä eikä pelkästään sitä, mitä eläkkeelle siirtyvä maksaa yhteiskunnalle ja mitä taas toisaalta nuorten pitäminen kotona toimeentulotuella tai jonkun työttömyysperuspäivärahan turvin maksaa yhteiskunnalle. Varmasti on niin, että peruspäiväraha on halvempi yhteiskunnalle, mutta pitkän tähtäimen laskelmat varmasti osoittavat, että sittenkin tämäläinen toiminta, mitä tässä aloitteessa on ehdotetaan, on järkevää yhteiskunnan kannalta.

Herra puhemies! Vielä nuorten kohdalla haluaisin todeta sen, että myöskin siltä osin odotan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin eräänlaisen yhteiskuntatakuun aikaansaamiseksi. Viime vaalikauden aikanahan esimerkiksi kävi hyvin usein sillä tavalla, että nuori ei esimerkiksi saanut harjoittelupaikkaa. Nuorelle, jolta taas toisaalta asetusta vaati ammatillisessa koulutuksessa harjoittelua, sitä ei kuitenkaan taattu. Nyt minun mielestäni yhteiskunnan pitää taata nuorille, alle 25-vuotiaille joko työ-, koulutus- tai harjoittelupaikka.

Tämän laatuaisia esityksiä pitäisi mahdollisimman nopeasti tänne eduskunnan täysistuntokäsittelyyn saada, ja oikeastaan toivon, että nämä terveiset menisivät nyt hallitukselle, että hallitus mahdollisimman nopeasti tulisi omien esitystensä kanssa ja ottaisi erityisesti huomioon pitkäaikaistyöttömät ja nuoret.

Ed. K a l l i s : Arvoisa herra puhemies! Tämä lakialoite on saanut varsin hyvän vastaanoton, ja käytettyjen puheenvuorojen perusteella voi tietenkin vetää sellaisen johtopäätöksen, että tämä menee läpi. Jos ei hallitus aio tähän suuntaan toimia, niin katson, että ne, jotka ovat käyttäneet puheenvuoroja, yhtyvät siihen, kun kristillinen liitto tekee välikysymyksen asiasta. Kaadetaan

hallitus, jos ei hallitus tätä lakialoitetta pane täytäntöön.

Tämä on varsin tärkeä aloite. Suomessa 30 000 työtöntä odottaa, että tämä tulisi mahdollisimman pian voimaan. Totta kai se maksaa yhteiskunnalle hieman enemmän. Ehkä se maksaa 150 miljoonaa markkaa vuodessa, mutta 150 miljoonalla markalla voidaan poistaa suuret tuskat monesta perheestä. Ensinnäkin iältään vanhat työntekijät pääsevät eläkkeelle, ja ne nuoret, jotka odottavat työtä, pääsevät työhön. Yhteiskunnalle se saattaa jonkin verran maksaa.

Ed. Tennilä totesi, että tämä on riippuvainen yksinomaan poliittisesta tahdosta, ja valta kuuluu kansalle ja eduskunnalle. Me kaikki vaalien alla saimme kuulla, mitä kansa haluaa, mikä asia on kansan mielestä kaikkein tärkein. Se on työllisyyden parantaminen, ja kaikki puheenvuorot ovat myös olleet tämän suuntaisia.

Kristillisen liiton kaikki edustajat, joilta on kysytty, ovat tämän aloitteen allekirjoittaneet. Kaikilta ei ole kysytty. Olemmeko me sitten olleet poissa? Mutta minä voin sen melkein taata, että eduskuntaryhmämme kokonaisuudessaan tukee tätä lakialoitetta.

Ed. K e m p p a i n e n : Herra puhemies! On yhdyttävä ed. Aittoniemen tavoin ainakin osittain siihen kritiikkiin, että aloitteen tekemisessä on muu tarkoitus kuin sen läpivieminen. Mutta jotta me sen tarkoituksen toteuttaisimme, pitäisi ryhtyä toimiin. Jos ei ole sataa allekirjoittajaa, se ei tule valiokunnassa käsittelemään. Mutta sen voimen luvata, vaikka en keskustan valiokunnan jäseniä ole tavannutkaan, että he tulevat kyllä kannattamaan asian käsittelemään ottamista.

Edellisellä hallituskaudella esimerkiksi momemissa aloitteissa oli allekirjoittaneen nimi, ja se oli erittäin hyvä asia, että sitä valiokunnassa käsiteltiin. Sitä paitsi ei se tullut siellä hylätyksi. Se raukesi, ei siellä kukaan äänestänyt sen puolesta, että se olisi pitänyt saattaa voimaan, mutta silloin oli monella tavalla erilainen tilanne.

Minusta tässä on sekini asia oikein, että tähän oli hyvin paljon vasemmistoliiton samoin kuin sosialidemokraattien, jotka nyt olette hallituksessa, selvä vaalilupaus. Teidän on aika tämä lupaus lunastaa. Jos ette lunasta ettekä käytä kaikkia keinoja asian läpi viemiseksi, silloin te olette toimineet mandaattianne ja lupauksianne vastaan.

Ehkä toinen tapa olisi se, että tehtäisiin uusi sama aloite ja kerättäisiin ne sata nimeä. Uskon, että keskustasta tulee vähintään 40, ainakin 35

nimeä. Jos se siitä on kiinni, se tulisi sitten käsittelemään.

Herra puhemies! Lakiesityksessä on pari heikkoutta, ja ne ovat oikeastaan aika pahoja heikkouksia. Yksi on se, että tämä tavallaan rinnastetaan maatalouden varhaiseläkkeisiin. Sillä voi olla jokin poliittinen tavoite, mutta itse asiassa silloin, jos haluamme sieltä ottaa mallia, lakiesityksen tavoitteet ovat kestävämmät. (Vasemmalta: Ikärajaa pitäisi alentaa!) — Ei. Maataloudessa tavoite on, että tehtyä työtä vähennetään, työntekijöitä ja tuotantoa vähennetään. Minä en ymmärrä, että tekisimme lakiesityksen, jolla yhteiskunnassa työntekoa muualla vähennettäisiin. Eikö pitäisi olla päinvastoin, että työtä ja työntekijöiden määrää pitäisi lisätä?

Kertaan vielä: Maatalouden varhaiseläkelait ovat peruseriaatteiltaan sellaisia, että siellä on liikaa väkeä, siellä tehdään liian paljon työtä, siellä on liian paljon tuotantoa. On se aika outo peruste, että lainsäädännöllä vähentäisimme työntekijämäärää ja tuotantoa. Tässä lakiesityksen yksi peruste menee pahasti vikaan, mutta toki sitä voidaan viilata, jos laki saatetaan voimaan.

Toinen ehkä vähän pienempi heikkous on se, että jäljellä olevaa työkykyä ei oteta huomioon, vaikkakin kaikissa puheenvuoroissa perustellaan sillä, että työkyky laskee ja että se on automaattista, että se on kaikilla laskenut, mutta tässä otetaan huomioon vain se, että lähinnä eläkkeellemenon halu olisi peruste. Sitä paitsi on niin erilaisia mahdollisuuksia vaihtaa työntekijöitä erikokoisissa yrityksissä. Mutta siitä huolimatta kannatan, että asian pitäisi tulla perusteellisesti käsiteltyä ja vielä sillä tavalla, että siitä tulisi otettua ainakin poliittisesti vastuu, kuka asiaa kannattaa ja kuka ei.

Nyt tilanne on erilainen kuin viime vaalikaudella. Nythän meille on viestitetty, että työeläkejärjestelmäuudistuksesta on päästy ratkaisuun eli lyhyemmin sanottuna eläkepomme on purettu. Suuri este, että lakiesitys ei edennyt viime vaalikaudella, oli se, että se nimenomaan olisi ollut kustannuksia ja eläkepomme lisäävä. Mutta nyt tälle lakiesitykselle on mielestäni selvästi enemmän tilaa.

Se, mitä ed. Prusti sanoi, pitää täysin paikkansa. Tähän pitäisi saada työmarkkinaosapuolet ja myös työntekijäosapuolet mukaan. Olen kohtalaisen varma, että jos siellä vilpittömästi tätä ratkaisua ajetaan, ollaan tätä kautta lisäämässä eläkemenoja, niistä halutaan myös vastata ja maksetaan työeläkemaksuina niiden kustannusten lisääntyminen eli osoitetaan tällä tavalla

myös sillä kentällä solidaarisuutta. Kyllä tätä voi kannattaa mutta vain näillä muutamilla reuna-ehdoilla.

Toivon, että asia tulee käsittelyyn, ja jos se tosiaan valiokunnassa ei tule käsittelyyn, sitten neuvon, että haette ne sata nimeä. Tulen allekirjoittamaan sen aloitteen.

Ed. Huotari: Arvoisa puhemies! Olen ollut vähän vähemmän aikaa eduskunnassa kuin ed. Kemppainen, mutta minulla on sellainen käsitys, että vaikka lakialoitteessa ei olekaan sataa nimeä, silti sen käsittelyä voidaan jatkaa täällä.

Itse asiaan. Lakialoitteessa puututaan tärkeään ongelmaan. Kun työttömyys on näin korkealla, pitäisi miettiä, mitkä ovat ne ryhmät, jotka kärsivät eniten työttömyyden pitkittymisestä ja mitkä ryhmät tarvitsisivat kipeimmin työpaikkoja. Vaikka 55-vuotiaat yleisesti ovat hyväkuntoisia ja työkykyisiä ihmisiä, niin monilla joko fyysisesti tai henkisesti raskailla aloilla on paljon henkilöitä, jotka haluaisivat antaa tilaa nuoremmille työntekijöille. Sitä paitsi tämän päivän työelämä on tiukkatahtinen ja teknologian kehitys on nopeaa, joten monet yli 55-vuotiaat ovat loppunpalaneita.

Kysymys lakiehdotuksessa on vapaaehtoisesta työn jakamisesta. Tämä ei tietenkään yksin riitä lain perusteluksi, mutta pitäisi miettiä sitä, mille ryhmälle työpaikat olisivat sekä taloudellisesti että henkisesti tärkeimmät. Varsinkin koulutetut nuoret turhautuvat, kun työpaikkaa ei löydy, korkeintaan lyhytaikaisia työsuhteita. Nuorisotyöttömyys aiheuttaa mielestäni myös motivaation puutetta koulutukseen, joten ammatillinen koulutus ei kiinnosta riittävästi, kun työpaikkaa ei koulutuksen jälkeen tahdo löytyä.

Lakiehdotus antaa mahdollisuuden työn jakamiseen. Toivon, että työnantajapuolellakin ymmärretään työpaikkojen ukkoutumisen ja akautumisen vaarat. Työpaikka toimii paremmin, kun siellä on monen ikäisiä ja eri työkokemuksella ja koulutuksella olevia työntekijöitä.

Ed. Joenpalo: Herra puhemies! Lakialoitteen yhteydessä saa taas kerran kysyä, missä on suomalaisen työnantajan vastuu. Tilauskirjat pullistelevat lähes alalla kuin alalla eikä siitä huolimatta palkata uutta työvoimaa. Kun 80-luvun loppupuolella oli samanlainen tilanne, silloin työnantajat peräänkuuluttivat ammattiyhdistysliikkeeltä ja palkansaajilta vastuuntuntoa. Olisi pitänyt tulla vastaan työnantajaa palkoissa ja ylitöitten joustamisessa ja monissa muissa asiois-

sa. Nyt meillä on täysi syy ja oikeus edellyttää, että työnantajat kantavat yhteiskunnallista vastuuta ja työllistävät ihmisiä eivätkä teetä ylitöitä. STTK:ssa laskimme kaksi vuotta sitten, että 14 000 työpaikkaa olisi voitu luoda pelkästään niillä ylitöillä, joita silloin tehtiin, ja tällä hetkellä tehdään vielä enemmän ylitöitä. Kun olen tullut tähän taloon harvinaiselta paikalta, yksityisestä teollisuudesta, niin tiedän, että siellä tehdään valtava määrä ylitöitä, joita ei kirjata kirjoihin eikä kansiin vaan joita vain yksinkertaisesti tehdään sen takia, että niitä on pakko tehdä, jotta saa pitää työpaikkansa. Myös nämä työpaikat tulisi purkaa uusiksi työpaikoiksi.

Edelleen peräänkuulutan suomalaisen työnantajan vastuuta. Nyt, kun on vaikeaa, myös siellä pitäisi tuntea samassa veneessä olemisen meininki ja tulla tarjoamaan uusia työpaikkoja, kun siihen on mahdollisuuksia. Sellaiset syyt, että työntekijöistä ei pääse eroon tai jotakin muuta, ovat tekosyitä. Työehtosopimukset ovat riittävän joustavia tällä hetkellä uusien työsuhteitten, niin määräaikaisten kuin pysyvienkin luomiseksi.

Ed. Laitela: Arvoisa puhemies! Olen ilolla kuunnellut opposition kannanottoja siitä, että aloite on hyvä. Minusta se on myönteinen merkki sille, että me voimme ottaa sen mahdollisimman nopeasti käsittelyyn, vaikka siinä ei sataa nimeä olekaan. Jos katsoo työaika- ja koko työkysymystä, ihan lyhyelläkään tähtäyksellä ei meillä hyvin paljon muuta vaihtoehtoa ole kuin työn jakaminen. Tämä on yksi osa siitä, että annetaan mahdollisuus määräaikaaisesti jäädä eläkkeelle. Tässä muodossa lisäksi vielä se ihminen, joka on nuori ja tavallaan tällä hetkellä kokee itsensä aika turhautuneeksi, koska ei ole olemassa tulevaisuutta, saisi mahdollisuuden.

Kun tätä Lipposen hallitusohjelmaa katsoin, sen henkihän on se, että me pyrimme ja aiomme tehdä niin, jotta me voimme puolellemme toivon mukaan myös koko sen jengin, joka istuu minusta katsottuna vasemmalla puolen, tosin edestä katsottuna oikealla puolen. Kaikkien niiden toimenpiteiden, joita tehdään, pitää olla sellaisia, että perälauta ei vuoda ja tulee sisään työtömiä. Tässä ei ainakaan vuoda. Jos näin tehdään, pääsevät eläkkeelle ne ihmiset, jotka ovat jo väsyneitä. Niin kuin monissa puheenvuoroissa on käynyt esille, nykypäivänä ikääntyneet ihmiset ovat sen verran kovan rasituksen alaisia, että moni haluaa jäädä jo pois, joka on raskaammasa ammatissa. Minä kannatan lämpimästi ja toi-

von, että oppositiopuolelta ollaan myös aktiivisesti mukana, kun valiokunnassa käsitellään asiaa.

Ed. K e k k o n e n : Herra puhemies! Ihan lyhyesti. En valitettavasti päässyt kuulemaan kaikkea, mitä ed. Kemppainen äsken sanoi, mutta maatalouden ja tämän kysymyksen rinnastaminen niin yksioikoisesti, kuin ed. Kemppainen teki, on täysin asian vierestä. Ne ovat kaksi eri asiaa, joilla ei sellaisenaan ole yhteyttä toisiinsa.

Mitä tulee siihen, että työkyky määriteltäisiin lakiesityksessä, ed. Kemppaisen lääkärinä täytyisi tietää se, että sellaisen määrittelyn vieminen lain tasolle on täysin mahdotonta.

Mitä työnantajan vastuuseen tulee, ed. Joenpalo edellä oli sen suhteen aivan oikeassa.

Toinen varapuhemies: Asian käsitteily keskeytetään.

Poisto päiväjärjestyksestä

Toinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5) asia.

6) Hallituksen esitys laiksi ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 20/1995 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 2/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

7) Hallituksen esitys laiksi lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 28/1995 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 1/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

8) Hallituksen esitys Pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 29/1995 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 2/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

